

УКРАЇНА

(19) UA (11) 52904 (13) U
(51) МПК (2009)
G01K 1/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) РЕФРАКТОМЕТРИЧНИЙ ПЕРЕТВОРЮВАЧ ТЕМПЕРАТУРИ

1

2

(21) u201004275

(22) 13.04.2010

(24) 10.09.2010

(46) 10.09.2010, Бюл.№ 17, 2010 р.

(72) ВАСЮРА АНАТОЛІЙ СТЕПАНОВИЧ, ДОВГА-
ЛЕЦЬ СЕРГІЙ МИХАЙЛОВИЧ, БОРЩОВА ІРИНА
ПЕТРІВНА

(73) ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

(57) Рефрактометричний перетворювач темпера-
тури, що містить джерело випромінювання і опти-
чний хвилевід, який **відрізняється** тим, що в нього
введений блок обробки, вхід якого пов'язаний з
виходом оптичного хвилеводу, вхід якого пов'яза-
ний з виходом джерела випромінювання, причому
джерело випромінювання є монохромним, а
оптичний хвилевід являє собою діелектричний
стрижень з сердцевиною, що має від'ємний показ-
ник заломлення.

Корисна модель належить до контрольно-
виміральної техніки, а саме до засобів вимірю-
вання температури рідини в ємності.

Відомий пристрій для вимірювання темпера-
тури (Авторське свідоцтво СРСР №304450,
G01k3/02, G01k11/12, G05d23/00, 1971, бюл. №17),
що містить джерело білого світла, вимірвальний
елемент, виконаний з двох напівпрозорих прямо-
кутних призм, складених похилими гранями, між
якими знаходиться шар прозорої рідини, світло-
фільтр, реле, яке керує джерелом напруги, контак-
тну групу реле, охолоджувач, нагрівач та ще одне
джерело напруги.

Проте відомий пристрій є досить складним за
будовою та недостатньо точним за певних специ-
фічних умов вимірювання, що обмежує коло його
застосування.

Найбільш близьким по технічній суті до запро-
понованого пристрою є пристрій для вимірювання
температури (Авторське свідоцтво СРСР
№613215, G01K1/00, 1978, бюл. №24), який міс-
тить джерело випромінювання, призму, капсулу з
рідиною, показник заломлення якої залежить від
температури, і оптичний хвилевід, який розділений
на два плеча. Світло від джерела випромінювання
по одному плечу хвилеводу направляється до
призми, відбивається від її бокових граней і потра-
пляє через інше плече хвилеводу на фотоприй-
мач. При зміні температури змінюється показник
заломлення рідини, а тому і коефіцієнт відбиття
світла від кової грані призми.

Недоліком даного пристрою є недостатня на-
дійність його стійкої роботи, що впливає на зни-

ження точності вимірювання в складних умовах
через велику похибку вимірювання.

В основу корисної моделі поставлено задачу
розробки пристрою, в якому за рахунок введення
нових та модифікації наявних блоків досягається
підвищення точності вимірювання температури.

Поставлена задача вирішується тим, що в ре-
фрактометричний перетворювач температури,
який містить джерело випромінювання, оптичний
хвилевід, введено блок обробки, вхід якого пов'я-
заний з виходом оптичного хвилеводу, вхід якого
пов'язаний з виходом джерела випромінювання,
причому джерело випромінювання є монохром-
ним, а оптичний хвилевід являє собою діелектрич-
ний стержень з сердцевиною, що має від'ємний по-
казник заломлення.

Запропонований рефрактометричний перет-
ворювач температури дає змогу в складних спе-
цифічних умовах забезпечувати високу точність
вимірювання.

На кресленні представлено структурну схему
рефрактометричного перетворювача температури.

Даний пристрій містить послідовно розташо-
вані та оптично з'єднані джерело монохромного
випромінювання 1, вихід якого пов'язаний з вхо-
дом оптичного хвилеводу 2, вихід якого пов'язаний
з входом блока обробки 3.

Даний пристрій працює наступним чином:
джерело монохромного випромінювання 1 фор-
мує світловий промінь, який потрапляє на оптич-
ний хвилевід 2, занурений у рідину. Промінь по-
ширюється по поверхні оптичного хвилеводу 2, і
потрапляє на вхід блока обробки 3, після чого дані

UA (19) 52904 (13) U

з виходу блока обробки 3 аналізуються і визначається показник заломлення рідини.

Температура рідини визначається за її показником заломлення і обчислюється блоком обробки. Завдяки тому, що вимірювання показника заломлення відбувається за рахунок реєстрації довжини хвилі і без реєстрації потужності, усувається та складова похибки, яка виникає внаслідок нестабільності джерела монохромного випромінювання 1.

Перевагами такого рефрактометричного перетворювача температури є висока точність, достовірність та надійність визначення температури рідини.

Даний пристрій можна використовувати в медичних установах, у фармацевтиці, в харчовій промисловості, в лабораторіях санітарно-епідеміологічного контролю тощо.

